CYNLLUNIAU MARCIO TGAU

GAEAF 2022

TGAU
LLENYDDIAETH GYMRAEG - UNED 1
HAEN SYLFAENOL
3010N10-1

© WJEC CBAC Cyf.

RHAGARWEINIAD

Defnyddiwyd y cynllun marcio hwn gan CBAC ar gyfer arholiad 2022. Penderfynwyd arno'n derfynol yn dilyn trafodaeth fanwl mewn cynadleddau arholwyr gan yr holl arholwyr oedd yn ymwneud â'r asesiad. Cynhaliwyd y gynhadledd yn fuan ar ôl sefyll y papur fel y gellid cyfeirio at yr amrediad llawn o ymatebion ymgeiswyr, gyda sgriptiau wedi'u llungopïo yn sail i'r drafodaeth. Amcan y gynhadledd oedd sicrhau bod y cynllun marcio wedi'i ddehongli a'i gymhwyso yn yr un modd gan yr holl arholwyr.

Gobeithir y bydd y wybodaeth hon o gymorth i ganolfannau ond cydnabyddir ar yr un pryd y gallai fod gan athrawon safbwyntiau gwahanol ynglŷn â manylion neu ddehongli gan nad ydynt wedi bod yn rhan o'r gynhadledd farcio.

Mae'n flin gan CBAC ond nid oes modd iddo ymgymryd ag unrhyw drafodaeth na gohebiaeth am y cynllun marcio hwn.

© WJEC CBAC Cyf.

TGAU LLENYDDIAETH GYMRAEG

UNED 1 - HAEN SYLFAENOL

GAEAF 2022 CYNLLUNIAU MARCIO

Tai Unnos gan Iwan Llwyd

Ddoe a Heddiw gan Ffion Elan

Cymharu

Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Mae defnydd o'r gorffennol a'r presennol yng ngwaith Iwan Llwyd. Mae'n edrych 'nôl i'r gorffennol ac yn gweld nad oes dim wedi newid mewn gwirionedd rhwng ddoe a heddiw. Mae Ffion Elan hefyd yn cymharu bywyd y person yn y gorffennol a'r presennol.

- Mae'r ddau ddarn yn pigo ein cydwybod ni, ac yn ein hannog i feddwl mwy am y bobl ddigartref.

- Gweld y sefyllfa o safbwynt y person digartref mae Ffion Elan. Mae'n mynd â ni trwy'r gwahanol brofiadau, a'r gwahaniaeth rhwng yr amser yr oedd ei fywyd yn braf a'r presennol lle mae ei fywyd yn anodd. Creu darlun o'r hyn y mae'r digartref yn ei wneud i godi tai y mae Iwan Llwyd yn ei wneud.

- Mae 'Ddoe a Heddiw' yn canolbwyntio ar unigolyn, ond canolbwyntio ar y digartref yn gyffredinol a wna 'Tai Unnos'.

- Mae cyfeiriad at y sêr yn y ddwy gerdd. Sêr ffigurol sydd gan Iwan Llwyd, yn rhoi darlun o'r digartref yn gorfod cysgu allan yn yr awyr agored. Dweud bod y person wedi arfer bod yn seren, yn rhywun pwysig, y mae Ffion Elan.

© WJEC CBAC Cyf.

Tai Unnos

Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Cawn olwg ar ddau fath o dŷ yn y gerdd hon. Un math a adeiladwyd yn yr oes o'r blaen i gartrefu pobl dlawd, a'r math arall sy'n cael ei adeiladu yn ein dyddiau ni i'r un pwrpas.
- Darlun o'r gorffennol a gawn ar y cychwyn gyda disgrifiadau o'r cerrig roedd yr hen bobl yn arfer eu defnyddio, a'u bod fel sbwriel.
- Mae'r trosiad 'cŷn a morthwyl y rhewlif', yn ogystal ag yn rhoi darlun o'r graig yn cael ei thorri, hefyd yn awgrym o ba mor galed oedd y gwaith o osod y tŷ at ei gilydd.
- Roedd y cerrig yn edrych fel sbwriel i'r bobl yn yr oes o'r blaen, yn union fel y mae bocsys cardbord yn cael eu cyfri'n sbwriel heddiw.
- Gyda'r ailadrodd 'gosod carreg ar garreg', cawn ddarlun o ba mor ofalus y mae'r bobl yn adeiladu'r tŷ, gan ei fod yn mynd i fod yn gartref iddyn nhw am flynyddoedd i ddod.
- Mae yna ymdeimlad o falchder ar ddiwedd y rhan gyntaf wrth i'r adeiladwr '[d]roi llafur yn freuddwyd'.
- Neidiwn i'r presennol yn awr, gyda'r bardd yn rhestru'r llefydd y mae pobl ddigartref yn gwneud eu tai. Mae'r rhain hefyd yn chwilio am ddefnydd i wneud eu tai, ond 'sbwriel' go iawn i'r gweddill ohonon ni yw'r hyn y mae'r rhain yn ei ddefnyddio.
- Er mai 'bocsys cardbord blêr' yn unig yw'r rhain, llawer gwannach a llai cadarn na'r 'cerrig llyfnion', maen nhw'n dal yn gartref, ac yn cynnig gwres a lloches.

© WJEC CBAC Cyf.

Ddoe a Heddiw

Gellir sôn am bwyntiau megis:

- Cawn ddarlun o ddyn hyderus ar ddechrau'r gerdd, ac mae'r 'uchel' yn cyferbynnu gyda'r dyn yn gorwedd yn isel ar y fainc.
- Mae amser yn bwysig yn yr ail bennill. Roedd oriau gwaith yn arfer bod yn bwysig i'r dyn, ond mae amser yn mynd yn araf iawn iddo erbyn hyn.
- Roedd gan y dyn gar, a gallwn ddychmygu bod y car hwn yn gar crand iawn.
- Erbyn hyn, yr unig ffordd y gall y dyn deithio yw ar ddwy droed. Cawn yr awgrym ei fod wedi colli popeth.
- Mae'r daith yn cyfeirio at daith arferol mewn car neu ar droed, ond gall gyfeirio at daith bywyd hefyd.
- Roedd yn arfer bod yn berson poblogaidd iawn, efallai oherwydd ei gyfoeth.
- Erbyn hyn, mae wedi troi yn 'neb' a phawb wedi anghofio amdano.

Neges

Er eu bod yn cyfeirio at yr un peth, mae neges y ddwy gerdd yn wahanol. Neges cerdd Iwan Llwyd yw nad yw pethau wedi newid o gwbl. Mae pobl yn dal i ddefnyddio sbwriel i adeiladu tai, ond bod y sbwriel sy'n cael ei ddefnyddio dipyn yn wahanol erbyn hyn.

Neges Ffion Elan yw y dylen ni fod yn meddwl am y bobl ddigartref ac yn ceisio eu helpu nhw. Ni ddylen ni fod yn anghofio am y bobl hyn fel yr awgrymir yn y pennill olaf.

© WJEC CBAC Cyf.

Arddull Tai Unnos

Gellir sôn am bwyntiau megis:

Enghraifft	Nodwedd
sbwriel oes yr iâ	trosiad
carreg ar garreg	ailadrodd
troi llafur yn freuddwyd	cyferbyniad
ar lannau traffyrdd...meysydd parcio	rhestru
rhoi trefn ar sbwriel	cyferbyniad
blêr	ansoddair

Arddull Ddoe a Heddiw

Gellir sôn am bwyntiau megis:

Enghraifft	Nodwedd
Dawel, dawel	ailadrodd
hedfan a wna'i oriau	personoliad
Oriau/eiliadau	cyferbyniad
Fel brenin balch	cyffelybiaeth
anoddach	ansoddair
Seren/neb	cyferbyniad

Mesur
Mydr ac Odl

Gyda mydr ac odl mae yna batrwm pendant, ac mae hyn yn awgrymu bod yna batrwm i fywyd, a bod pethau'n mynd mewn cylch.

Tai Unnos

Ceisio cael patrwm i fywyd a wna'r rhai sy'n ceisio 'codi tai' yn Tai Unnos. Efallai nad ydyn nhw'n llwyddo yn ôl safonau rhai, ond mae'r gorffennol a'r presennol yn y gerdd yn cynnig darlun o rai sy'n llwyddo i wneud y gorau o'r gwaethaf.

Ddoe a Heddiw

Mae'r dyn digartref yn y gerdd hon yn gobeithio bod bywyd yn mynd mewn cylch ac y bydd yn gwella ei stad unwaith eto. Mae'n eironig nad yw patrwm y mydr ac odl yn cael ei adlewyrchu yn ei fywyd ar hyn o bryd.

31-40	Dangos dealltwriaeth eithaf da o'r cynnwys a'r neges/thema Trafod yn eithaf da addasrwydd ac effeithiolrwydd arddull, mesur ac iaith i greu awyrgylch Defnyddio rhai termau beirniadaeth lenyddol Dangos ymateb personol eithaf da Defnyddio dyfyniadau yn addas Cymharu testunau'n eithaf da *Cyflwyno'r gwaith yn drefnus* *Arddangos gafael gyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg ar y cyfan*
21-30	Dangos peth dealltwriaeth o'r cynnwys a'r neges/thema Trafod ychydig ar addasrwydd arddull, mesur ac iaith i greu awyrgylch Ymgais i ddefnyddio termau beirniadaeth lenyddol Dangos peth ymateb personol Defnyddio dyfyniadau addas Ymgais i gymharu testunau *Cyflwyno'r gwaith yn lled drefnus* *Gafael anghyson ar sillafu, atalnodi a gramadeg*
11-20	Ymgais i ddangos dealltwriaeth o'r cynnwys a'r neges/thema Ymgais i drafod addasrwydd arddull, mesur ac iaith i greu awyrgylch Ymgais i ymateb yn bersonol Defnyddio ambell ddyfyniad Peth ymgais i gymharu testunau *Dangos trefn mewn rhannau o'r gwaith* *Peth gallu i sillafu, atalnodi a defnyddio gramadeg yn gywir*
0-10	Ymgais i ddangos peth dealltwriaeth o'r cynnwys a'r neges/thema Cyfeirio at arddull/iaith i greu awyrgylch Dechrau ymateb yn bersonol Ymgais i ddefnyddio ambell ddyfyniad *Ymgais at ddilyniant* *Gafael gyfyngedig ar sillafu, atalnodi a gramadeg*

© WJEC CBAC Cyf.